

Міністерство освіти і науки України
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Шуменський університет «Єпископ Константин Преславски»
Міністерство освіти республіки Білорусь
Мозирський державний педагогічний університет імені І.П. Шамякіна
(м. Мозир, Білорусь)
Федеральне міністерство освіти і наукових досліджень Німеччини
Інститут мов (м. Кассель, Німеччина)
Міністерство науки і вищої освіти республіки Польща
Вища лінгвістична школа (м. Ченстохово, Польща)
Узбецький державний університет світових мов
(м. Ташкент, Узбекистан)
Southwest Jiaotong University
(м. Ченду, Китайська народна республіка)

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ
МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ В СУЧАСНОМУ
ПОЛІЕТНІЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ**
(Мелітополь, 27-28 вересня 2018 р.)

Присвячений 95-річчю Мелітопольського державного педагогічного університету імені
Богдана Хмельницького та 25-річчю філологічного факультету

**МАТЕРІАЛИ IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

Мелітополь – 2018

УДК 81'24:316.74(06)

ББК 81.4я5

А 43

Редакційна колегія:

Солоненко Анатолій Миколайович – доктор біологічних наук, професор;
Москальова Людмила Юріївна – доктор педагогічних наук, професор;
Коноваленко Тетяна Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент;
Гармаш Олена Леонідівна – доктор філологічних наук, доцент;
Денисенко Надія Валеріївна – кандидат філологічних наук, доцент;
Матюха Галина Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент;
Баранцова Ірина Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент;
Куликова Людмила Анатоліївна – технічний редактор збірки.

А43 Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному поліетнічному суспільстві: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (Мелітополь, 27-28 вересня 2018 р.). – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2018. – 436 с.

У збірнику оприлюднено матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, яка відбулася у м. Мелітополі 27-28 вересня 2018 р.
Для студентів, аспірантів, викладачів навчальних закладів різних рівнів.

*У тезисах збережено орфографію та пунктуацію авторів.
За достовірність та оригінальність викладення матеріалу відповідальність
покладається на авторів.*

УДК 81'24:316.74(06)
ББК 81.4я5

МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ГНОСЕОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО МОВОЗНАВСТВА

Абрамова Е. Ю. <i>Гендерные особенности вербализации успешного комплимента</i>	9
Байтерякова Н. Ю., Байтеряков О. З. <i>Особенности английской спелеологической профессиональной лексики</i>	12
Гармаш А. Б. <i>Особенности творения современных англоязычных инноваций</i>	16
Гармаш О. Л. <i>Понятия синхронизации та флуктуации в англоязычных когнитивных структурах</i>	19
Єрмоленко С. І., Стовбур В. О. <i>Біоадекватні уроки з фонетики на засадах ноосферної освіти</i>	24
Єрмоленко С. І., Шевчик Г. С. <i>Комплексний підхід до вивчення фонетики в загальноосвітніх навчальних закладах</i>	29
Зінченко К. В., Пелепецька Ю. М. <i>Поняття концепту як універсальної багатомірної лінгвістичної категорії</i>	34
Камишова Т. М. <i>Семантична й смислова структура базових англійських дієслів переміщення</i>	40
Коваль О. В., Нікольська І. С. <i>Трансформація фразеологізмів як засіб підсилення образності художнього тексту</i>	45
Кочмарська Б. Б., Шаповалова Н. А. <i>Дискусійність трактування концепту в сучасній лінгвістиці</i>	48
Курочкіна А. І. <i>Емоційні концепти «радість», «щастя» в англійських та українських фразеологізмах</i>	51
Лазаренко В.Ю. <i>Об'єктивація акціонального фрейму концепту königin засобами семантичних ролей</i>	56
Лемещенко-Лагода В. В. <i>The contrastive approach to the bilingual lexicography</i>	64
Лимаренко О. А. <i>Синтаксично-дериваційні процеси у складному реченні: спрощення</i>	66
Мельник О. В. <i>До питання про дослідження явища конвертизації англоязычних одиниць спілкування</i>	70
Мінькова Г. Ю. <i>Проблеми концептуального перекладу жіночих імен</i>	74
Морозова І. Б. <i>Когнітивно-інтелектуальний рівень мовця крізь призму гештальт-аналізу</i>	80
Назаренко І. В. <i>Різновиди оказіональної інформації</i>	83
Нікіренкова А. Ю. <i>Класифікація фразеологізмів в англійській мові</i>	86
Охота Ю. В. <i>Варіативність вимовної норми та динаміка системи англійської мови</i>	91
Пачева В. М. <i>Проблеми правопису топонімів (на матеріалі назв водних об'єктів півдня Запорізької області)</i>	94
Сімкіна М. А. <i>Роль полісемії в сучасній англійській мові</i>	96
Сіроштан Т. В., Іванова Я. С. <i>Назви узагальнених ознак у фразеологізмах</i>	

<i>сучасної української мови</i>	99
Сіроштан Т. В., Костенко Г. О. <i>Назви фізичного й психічного стану людини в сучасній українській мові</i>	102
Таценко Н. В. <i>Когнітивно-синергетичний підхід у концептологічних студіях</i> 106	
Хомчак О. Г., Абрамович І. М. <i>Когнітивна модель концепту ЖИТТЯ</i>	111
Юрченко О. В., Солодкіна А. <i>Мовна і концептуальна картини світу в дослідженнях останніх десятиліть</i>	114

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО Й ЗАРУБІЖНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА У СВІТЛІ НОВІТНІХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Акулова Н. Ю. <i>Синтез мистецтв у поетиці Кетрін Менсфілд</i>	119
Баранцова І. О., Єременко Д. В., Єременко Л. В. <i>Основні тенденції розвитку світової літератури першої половини ХХ ст.</i>	121
Баранцова І. О., Кальченко В. Н. <i>Вираження елементів комічного в художньому тексті</i>	133
Бородіхіна О. В. <i>Особливості відтворення художніх засобів в англо-українському перекладі роману Джона Рональда Руела Толкіна «Хоббіт»</i>	139
Ванденко О. А. <i>Рецепція постаті Ф. Гельдерліна сучасною германістикою</i>	141
Гашенко О. С. <i>Пейзаж як засіб відображення дійсності і розкриття людських характерів</i>	145
Гончаренко О. М. <i>Керуючись не буквою, а духом... від сумніву – до переконання та реалізації</i>	151
Кальченко С. В. <i>Сучасні проблеми та тенденції розвитку жанру фентезі</i>	162
Камишова Т. М., Сиротіна К. В. <i>Авторське мовлення у романі Е. Хемінгуей «Прощавай, зброє» як різновид оповідної техніки</i>	165
Котлярова В. Ю., Тертицька Ю. В. <i>Особливості мови дитячого англійського фольклору</i>	169
Лісова О. О. <i>Категорія образності англомовного художнього твору</i>	173
Насалевич Т. В., Куликова Л. А. <i>Антивоєнна тема в романі Д. Стил «Message from pat»</i>	176
Пожарицька О. О. <i>Відеогра як синтез вербальних та невербальних інтерактивних дій користувача</i>	179
Просіна К. М. <i>Комічне та засоби його вираження</i>	183
Прядко Ю. П. <i>Особенности рецепции творчества С. Довлатова американским литературоведением второй половины 90-х гг. ХХ в.</i>	187
Степаненко О. О. <i>Художній жанр літературного твору як особлива форма</i>	

Окремі орфографічні варіанти виникають, щоб легше було розмежовувати водні об'єкти (*Чокрак* – права притока Обитічної, а *Чукрак* – ліва притока Юшанли в басейні Азовського моря).

Отже, у розв'язанні проблеми орфографічних варіантів назв водойм важливо надавати перевагу нормативним, правильним і відхиляти ненормативні, помилкові, тому що норми орфографії забезпечують однаковість письма як соціально значимого явища. Однак орфографічні варіанти, що виконують роль розмежування, потрібно враховувати, бо тут орфографічна кодифікація не діє (норма, затверджена офіційно, й кодифікація не співпадають).

ЛІТЕРАТУРА

1. Кравченко Ю. В. Гідронімія Великого Лугу Запорозького: автореф. дис. ... канд. філол. наук. – Запоріжжя, 2009. – 20 с.
2. Стрижак О. С. Назви річок Запоріжжя і Херсонщини: монографія. / О. С. Стрижак. – Київ: Наукова думка, 1967. – 128 с.
3. Франко З. Т. Граматична будова українських гідронімів: монографія. / З. Т. Франко. – Київ: Наукова думка, 1979. – 184 с.

Сімкіна М.А.

Таврійський державний
агротехнологічний університет
(м. Мелітополь)

РОЛЬ ПОЛІСЕМІЇ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Мова постійно вдосконалюється, збагачується, особливо активно – в лексиці, та семантиці слів. Віддалення окремих значень полісемантичних слів, утворення нових лексем – процес тривалий і безповоротний. Оновлення

значень у мові відбувається постійно, особливо якщо йдеться про сучасну англійську мову, котра підвладна дії інтра- та екстралінгвістичних впливів більше, ніж інші мови через свою глобалізуючу функцію.

Лексична система мови має невичерпні резерви для безперервного розвитку свого словникового складу. Такі резерви виявляються насамперед і в полісемантичних словах, а завдяки засобам масової інформації новотвори можуть набувати значного поширення, входити в ужиток [3, с. 38].

Таким чином об'єктом дослідження є явище полісемії в англійській мові, а предметом дослідження – випадки вживання полісемантичних слів у публіцистичних текстах англомовних видань.

Мета дослідження полягає в тому щоб дослідити явище полісемії у англійській публіцистиці, способи її реалізації, ефект використання полісемії в публіцистичних текстах.

Полісемія належить до найважливіших явищ мови і має універсальний характер, тобто властива всім природним мовам. Вважається, що існування полісемії зумовлене насамперед розбіжністю між обмеженою кількістю мовних одиниць (слів) і нескінченною кількістю предметів та явищ навколишнього світу. Проте нерідко слово набуває нового (метафоричного) значення при позначенні предмета, який уже має загальноприйняте найменування. Це свідчить про те, що виникнення багатозначності зумовлене не лише принципом економії зусиль (*principle of least effort*), а й іншими факторами, пов'язаними з виконанням мовою і номінативною, і емоційно-експресивною функцій [5, с. 101].

Найважливішою ознакою справжньої полісемії, що відрізняє її від омонімії є наявність зв'язку між окремими значеннями слова. Цю особливість багатозначного слова можна умовно назвати семантичною цілісністю. Ця єдність визначається внутрішніми зв'язками, які проявляються у перенесенні значень, у значеннях, утворених за зовнішньою подібністю, за функціональною близькістю або тотожністю. Якщо ця єдність прикмет зникає, з'являються омонімічні відношення [2, с. 83].

Як показало наше дослідження:

1) Семантична структура не може бути задана раз і назавжди: може відбуватися розширення семантики слова завдяки взаємодії з іншими лексемами. Цей факт чітко прослідковується на прикладі фразових дієслів. Закріплений за певним контекстом лексико-семантичний варіант може відмежуватися від змістового розвитку слова, доходячи до повного розриву з лексичним значенням, яке розривається, утворюючи омоніми.

2) Вживання полісемантичних слів у публіцистичних текстах а також розширення семантичної структури слова є характерною тенденцією в сучасній англійській мові. У лексичному значенні слова втілюється результат процесу узагальнення. У лексико-семантичному варіанті слова виражені окремі елементи цього узагальнення, відображені характерні риси предмета.

3) Для розвитку семантики багатьох слів характерні розширення семантичної структури слова за рахунок появи нових лексико-семантичних варіантів, які ґрунтуються на метафорі і розширенні контекстів вживання слова. Останній іноді може “консервувати” певне значення слова, створюючи так звані “скам’янілі” метафори або кліше у публіцистиці.

Як бачимо, полісемія в публіцистичних текстах представлена досить широко, і найчисельнішу групу складає дієслівна полісемія. Варто наголосити на різноманітті представлених прикладів способів реалізації полісемії та підкреслити наявність як типових, сталих метафоричних перенесень, так і оригінальних, “свіжих” випадків слововживання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка: Учебник для институтов и факультетов иностранного языка / И. В. Арнольд. – М.: Высшая школа, 1986. – 295 с.
2. Богушевич Д. Г. Способы устранения омонимии. Вопросы общего и романо-германского языкознания / Д. Г. Богушевич. – М.: ВШ, 1976. – 241 с.

3. Зализняк А. А. Феномен многозначности и способы его описания / А. А. Зализняк // Вопросы языкознания. – 2004. – № 2 – С. 35-43.
4. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: Підручник. / М. П. Кочерган – К.: ВЦ “Академія”, 2008. – 368 с.
5. Leech, Geoffrey N. Semantics / N. Geoffrey, Leech. – Harmondsworth: Penguin Books, 1974. – 254 p.

Сіроштан Т. В., Іванова Я. С.
 Мелітопольський державний
 педагогічний університет
 імені Богдана Хмельницького

НАЗВИ УЗАГАЛЬНЕНИХ ОЗНАК У ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Українська фразеологія становить яскраву національну специфіку нашої культури. Виникнення таких одиниць зумовлене потребою дати конкретну й образно емоційну оцінку предметам, які вже мають словесну назву. Фразеологічні одиниці не лише виступають яскравим виражальним засобом мовного мистецтва, але й водночас акумулюють знання про суспільство й природу, засвідчують тісний зв'язок із матеріальним і духовним життям народу [4, с. 155-156].

Питання фразеології сучасної української мови неодноразово привертала увагу науковців, зокрема Л. Г. Авксентьєва, М. Ф. Алефіренка, Д. Х. Баранника, Л. А. Булаховського, П. П. Грищенка, В. Д. Ужченка та багатьох інших. Проте природа фразеологізмів та особливості їхнього становлення й функціонування, а також семантика та походження залишаються недостатньо дослідженими. Цілісне вивчення фраземіки української мови передбачає з'ясування внутрішньосистемних властивостей